

EGER MŰEMLEKVÉDELME

Mint az egeri műemléki albizottság elnöke, engedjek meg, hogy én is felszólaljak és röviden ismertessem az egeri műemlékvédelem helyzetét: eddigi eredményeinket és további terveinket.

Eger város területén 92 műemléket és 83 műemlékjellegű építményt tartunk ez idő szerint nyilván, és így ilyen létesítményeink számát illetően is Eger kétségtelenül az ország egyik legjelentősebb műemléki területe. Mégis nem annyira a műemlékek nagy száma teszi fontossá Egert a műemlékvédelem szempontjából, mint inkább emlékeink történelmi jelentősége és azok művészeti értéke. A hősi múltú, nagy kiterjedésű, különleges védelmi létesítményekkel rendelkező vár, a XVIII. századi építészet kiváló alkotásai: a minorita templom, az ősi megyeháza Fazola Henrik Európában is párját ritkító kovácsolt vasrácsaival, a XIX. századi klasszicista stílusban épült főszékesegyház — Hild József alkotása — és jóformán egész belvárosunk műemléki utcaképe biztosítja az előkelő helyet Egernek a magyar műemléki városok sorában.

Ilyen körülmények között érthető, hogy a műemlékvédelmi kérdések szinte mindig fokozottan érdekelték a várost és lakosságát: Ipolyi Arnold és Henszlmann Imre — a magyar műemlékügy apostolai — már az 1860-as években végeznek tudományos kutatásokat az egeri vár területén. Az orvosok és természetvizsgálók 1868-ban Egerben tartott ülésén veti fel Ipolyi Arnold konkrétebb formában a műemlékvédelem fontosságát, és ezután történnek azok a lépések, amelyek 1881. évi műemlékvédelmi törvényünk megalkotásához vezettek.

A két háború közötti időkben Szmracsányi Miklós művészettörténeti kutatásai adják meg az alapot az emlékek felé forduló fokozott figyelemnek — és a nagyobbbrészt Wälder Gyula professzor által irányított komoly műemléki helyreállításoknak.

A második világháború — szerencsére — aránylag kevés kárt okozott Egernek. Mégis a 10—15 éves kiesés, amely a tatározások vonalán kényszerűen bekövetkezett, itt is épületeink nagyfokú leromlásához vezetett. Ezért éreztük már az 1954—55-ös években különösen szükségét annak, hogy az egeri nagyértékű műemlékek védelmét is szervezettebbé és hatékonyabbá tegyük.

Első teendőnk volt 1955-ben egy helyi tanácsi rendelet (szabályrendelet) megalkotása a műemlékek védelméről, amely az 1949. évi 13. sz. tvr. mellett igen jó segítőnk a műemléki munkában. A tanácsi rendelet alapján szerveztük meg műemléki albizottságunkat, a hivatalos személyek mellett főleg buzgó és ügyszerető szakértőkből, akiknek szívügye a műemlékek ápolása és fenntartása. Így tudjuk biztosítani az egyes munkák fokozott ellenőrzését, a szakszerű irányítást, — és lassanként elértük azt, hogy egy védett épületünkön sem folyhat felelőtlen tevékenység.

Eredményeink közé számíthatjuk, hogy fontosabb műemlékeinknél megindult a szakszerű helyreállítás: így többek között több milliós költséggel tatározzák a Liceum épületét, elvégeztük a Főszékesegyház, az érseki palota, a volt jezsuita gimnázium, a volt Foglár-féle jogakadémia és más nagyobb épületek karbahelyezését, és ebben az évben már emlékeink majdnem felénél folyt kisebb-nagyobb tatározás. Különös örömlünkre szolgál, hogy elsősorban az egeri műemléki albizottság kezdeményezésére, végre megfelelő gazdát találtunk az ősi egeri vár bizony elhanyagolt építményeinek: a várat október első napjaiban a művelődésügyi minisztériumnak adtuk át, hogy ott az épületeket kizárólag múzeumi és képzőművészeti célokra használva, igazi kultúrközpontot létesítsenek. A minisztérium, a megyei és a városi tanács, valamint az Országos Műemléki

Felügyelőség összefogásával jövőre megindulnak itt a további feltérési, kutató és helyreállítási munkák, amelyek — reméljük — rövid időn belül olyan eredményekkel járnak, hogy az egri vár külső megjelenésében is végre méltó lesz ragyogó hősi múltjához.

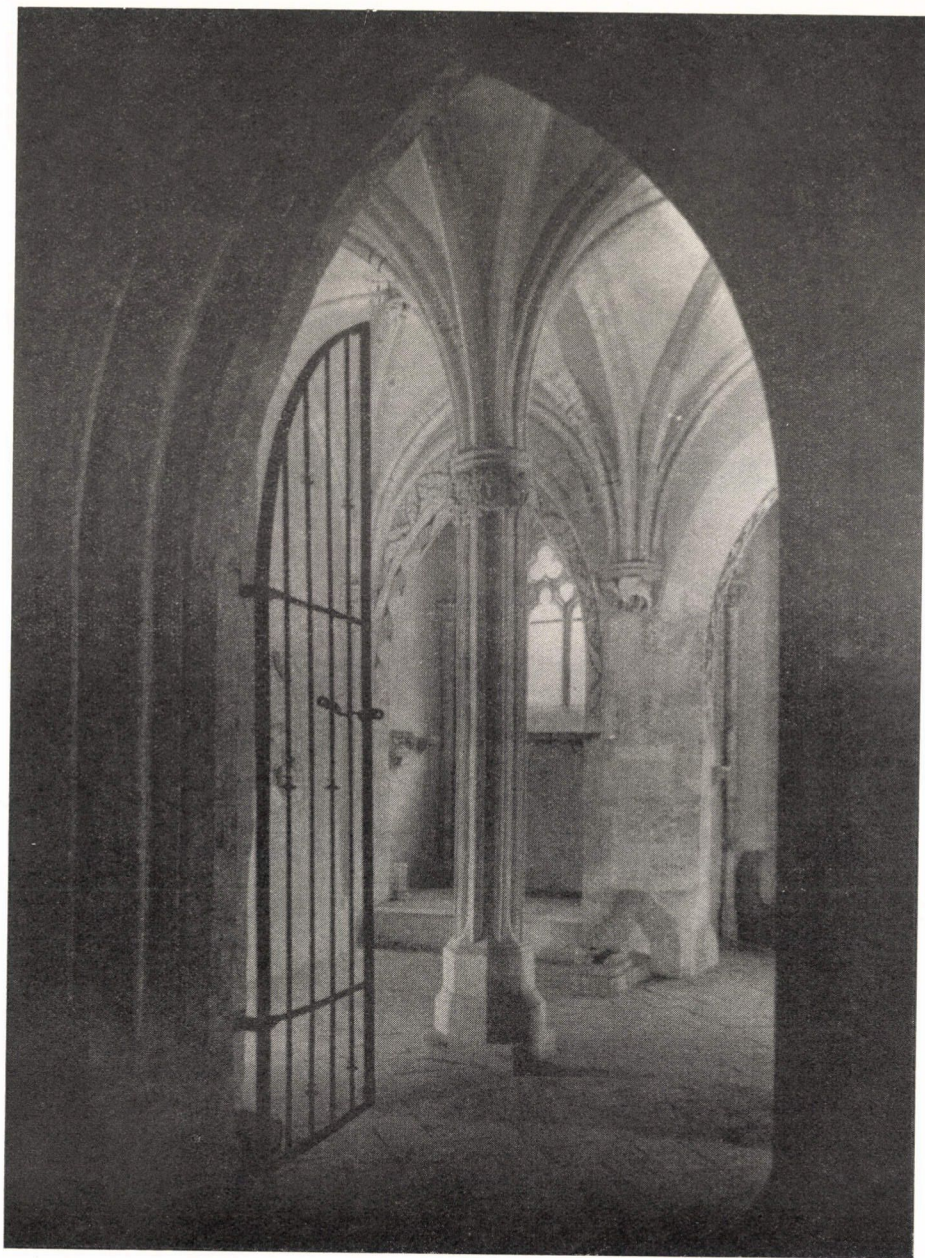
A jövő évi munkákat is kellőképpen előkészítettük. Előzetes tárgyalások és a lehetőségek figyelembevétele után jóformán valamennyi műemlék tulajdonosa értesítést kapott, hogy a jövő évben milyen munkákat kell előirányoznia, mely munkákat állítsa be az 1958. évi költségvetésébe. Természetesen, ha az előirányzástól eltérően várhatóak is kisebb-nagyobb változások, mégis elérjük azt, hogy a munkák szervezettebbek, egy-egy utcára vagy térre összpontosítottabbak lesznek.

Végül meg kell hogy emlékezzünk a felvilágosító munkáról. Ezt különösen fontosnak tartottuk és tartjuk, mert ha egyes helyeken vagy személyeknél nem is lehet azt mondani, hogy elutasító vagy ellenséges lett volna a magatartás, de főleg eleinte nagyfokú megnevezés mutatkozott. Propagandánkat igen sok irányban folytatjuk: helyi lapunkban gyakran közlünk egy-egy fontosabb műemlékünk történetéről és jelentőségéről népszerű újságcikket, ismertető várossétákat rendezünk, az iskolákban hívjuk fel a figyelmet a műemlékekre stb. Az egri műemléki albizottság kezdeményezése alapján a közeljövőben jelenik meg az „Egri útikalauz”, fontosabb műemlékeinket márványtáblával jelöltük meg.

Felvilágosító munkánk eredménye szinte szemmel látható. A hatósági szervek tartózkodása ma már alig tapasztalható, és a legegyszerűbb emberek is érdeklődnek, figyelik a munkákat, szinte „társadalmi ellenőrként” dolgoznak — és velünk együtt örülnek, ha egy-egy épület visszanyeri eredeti arculatát. Csak mint érdekességet említtem meg, hogy amikor egy régi latin szövegű táblát állítottunk helyre az egyik épületen és a felírásba egy sajtóhiba került bele, egy fél nap alatt ezt kb. tizenöten jelentették !

Így dolgozunk Egerben, a mi régi szép városunkban.

Igyekszünk feladatainkat a lehetőségekhez képest a legjobban megoldani és munkánkat eredményesen folytatni. Ehhez a munkához kérjük a jövőben is az illetékesek megértő és hathatós támogatását !

1. kép. Sopron. Kőtárnak berendezett középkori káptalan terem